

Szegedi nyilatkozatok a polgári pártok egyesüléséről.

(Saját tudósítónktól.) A polgári pártok egyesülésének eszméjét tudvalevőleg gróf Károlyi Mihály miniszterelnök vetette föl. Az egyesülés gondolatával azóta sokat foglalkoztak Budapesten és a vidéki centrumokban. Az elhangzott vélemények arra engednek következtetni, hogy az egyesülés nem jön létre. A szegedi polgári pártok vezetői még nem nyilatkoztak a kérdéssel kapcsolatban nyilvánosság előtt, amelynek általános orientálódása szempontjából is fontos, hogy a konkrét ügyről milyen véleménnyel vannak az egyik és milyenek a másik pártban.

A mi véleményünk szerint az egyesülés nem helyes, megvalósítása elé nagy akadályok hárulnak és csak rövid időre szólna. Nem éri meg tehát a fáradságot. A szociáldemokrata párt nagy többsége szívesen dolgozik együtt a közös célokért azokkal a polgári pártokkal, amelyek tántoríthatatlanul akarják a tervbevetett radikális reformokat. Csak arról lehet tehát szó, hogy ezek a pártok az eddiginél is szorosabb fegyverbarátságban dolgozzanak együtt. Károlyiról fölkeleznem sem lehet, hogy a polgári pártokat azok ellen akarta volna tömöríteni, akik ma vannak nagy többségben a szociáldemokrata pártban. Kunfi és Garami bebizonyították, hogy amilyen kitűnő szociálisták, ép oly jó gyakorlati politikusok. Pártjuk nagy többsége velük van és a szociáldemokrata párt hivatalos organuma, a *Népszava* gyönyörűen kifejtette, hogy a kommunizmus erőszakolása a mai viszonyok között milyen katasztrofális következményekkel járna az országra, amelyet eltaposna a nyugati imperiálista államok katonasága, a forradalom eddigi vívmányaira, magára a forradalomra, sőt közvetve a munkásmozgalmakra is. Ilyen körülmények között csak arról lehet szó, amit Jászi Oszkár mondott: továbbra is a legszorosabb baltársi szövetségben dolgozzanak együtt a szociálista párttal a forradalom polgári pártjai, de egyesülés nélkül.

A szegedi polgári pártok vezetőinek nyilatkozatát a következőkben ismertetjük:

Dr. Becsey Károly: a Károlyi-párt elnöke azon a véleményen van, hogy első sorban a pártok országos vezetőseinek kell határozott állást foglalni. Szegeden már korábbi időtől kezdve fölmerült az a terv, hogy a polgári pártok egyesüljenek. Folytattak is ebben az irányban tanácskozásokat, de azok nem vezettek eredményre. Az egyesülés Szegeden is, mint mindenhol a vidéken, csak abban az esetben jöhet létre, ha Budapesten létrejön. Itt egyben állandóan foglalkoznak a kérdéssel. A maga részéről föltétlenül szükségesnek tartja a polgári pártok egyesülését.

Dr. Pap Róbert: A két párt egyesülését ez idő szerint sem szükségesnek, sem célszerűnek nem tartom... Igaz ugyan, hogy a két párt programjában mélyrenato éterés nincsen, azonban azok egyes pontjai megvalósításánál a két párt felfogásának eredője talán hitebben fejezi ki a polgári társadalom akaratát, mintha az egy párt részéről nyilatkoznék meg. A két párt szoros kooperációja fúzió nélkül is zavartalanul folytatható, ha személyi tekintetek háttérbe szorulnak. Azután tartani lehet attól, hogy az egyes párt nehézkesebbé válnék s elvesztené azt az agilitást, amelyet ma mindegyik párt tanusít. Végül pedig amíg a szociáldemokrata párt a mai társadalmi berendezkedés alapján áll és a szociális állam megvalósítása iránti elveit függőben tartja, addig indokolatlan a kormányt támogató ezen harmadik párttal szemben bizalmatlanságot kifejező, nagyszabású tömörülésnek a propagálása.

Szivessy Lehel dr.: A kérdést a Károlyi és polgári radikális párt szempontjából tisztán látom. Elvi ellentét ma nincs a két párt között. Jövőben valószínűleg szintén nem lesz, mert az egész országban mindkét párt vezetősége polgári elemekből sorakozik. Pártprogramokat a kormányzást tényleg gyakorló pártoknál az ideológiai és az ellenítési irányok hoz-

zák létre. Ma az a helyzet, hogy nálunk a szociáldemokrácia sem zárkozhatik el a külpolitikai valóságoktól. Nem is zárkozik el. Látjuk, hogy a ma uralmon levő szociáldemokrata párt a másik két forradalmi párttal együtt küzd az ország fenállásáért és a belső rend fenntartásáért. A polgári pártok kooperációja tehát semmi körülmények között sem irányulhat a szociáldemokrácia ellen, mert minden radikális politikus érzelmiileg, de ma gyakorlatilag is egy álláspontot vall a szociáldemokrata párttal. A belső rend fenntartását a mult rezsím bünei tették kockázatosná. Mindig tudtam és hirdetem, hogy a négy és fél éves és vesztett háború után a felszabadult szenvedélyek pillanatok alatt megnyugodni nem tudnak. Még ha fennmaradt volna a régi rend, akkor is utat törnének maguknak a legszélsőbb irányzatok a ma észlelhető összes kísérő jelenségekkel. Aki a forradalom vívmányait megtartani óhajtja, annak a Károlyi és radikális pártok kooperációján, de viszont a szociáldemokrata párttal való legteljesebb együttműködésen kell dolgoznia.

Juhász Gyula, a radikális párt elnöke: Szerény nézetem a polgári pártok egyesülésének kérdésében teljesen megegyezik Jászi Oszkár álláspontjával, amely szerint a fúzió csak gyöngítene a magyar radikálisizmus új lendületét. Abban is nagy igazsága van Jászinak, hogy a radikális pártok fúzió helyett inkább differenciációra lesz szüksége a közel jövőben. Az élet örök haladás, állandó élan és akik az életet mélyen és igazán akarják, vagyis a radikális fejlődés valódi hívei, azok csakhamar látni fogják, hogy a közös program olyan embereket egyesít egy zászló alatt, akiknek érdeke és érzése egy világ, vagyis egy világnézet különbséget jelent. És akkor — válni kell jobbra vagy balra!

Dr. Thiering Oszkár a radikális párt elnöke: Ebben a kérdésben pártunk legutóbbi ülésén határozott már. Pártunk nem tartja időszzerűnek az egyesülést, legfőjebb ideiglenes kooperációról lehetne beszélni a választások idejére, de akkor sem a Károlyi-párttal, hanem a szociáldemokrata párttal, amelyhez a radikális párt sokkal közelebb áll mint a Károlyi-párthoz. Ez a határozat teljesen födi az én véleményemet, e mellett foglaltam is állást a tanácskozáson.

Dr. Eisner Manó a polgári radikális párt ügyvezető elnöke: Az országos polgári radikális párt nagynevű vezérének, Jászi Oszkár nemzetiségi miniszternek csütörtöki beszéde után talán nem is látszik szükségesnek a fúzió és a kooperáció kérdéseinek vitatása. A pártvezér okfejtéseivel én mindenben egyetértek. Legfeljebb az álláspontunk elvi megokolását ajánlanám a politikailag gondolkodó közvélemény figyelmébe.

— Megengedem, hogy a polgárság széles körei, amelyek még nem eiték bele magukat a forradalom eszméibe és nem vonták le az új helyzet összes gondolati következményeit, a polgárság egyetemének egy politikai pártban való tömörülését kívánják. Jobbra és balra vakka nevelt osztálytudatuk inkább ösztönösen, a forradalom által legyűrt társadalmi és gazdasági rend egy bizonyos foku konzerválását szeretné és ezért keresi a tömörülés erejét a szociáldemokrácia hatalmas térhódításával szemben, amely a mult társadalmi és gazdasági rendjét több-kevesebb fokozatossággal mellett eltörölni készül.

— A polgárság ilyen tömörülése azonban nem vezetne máshova, mint az osztályharc rendkívüli kiélesítéséhez, politikaívá tételéhez, végső fokon pedig és igen közeli jövőben: a polgárság és a munkásság erőmérkőzéséhez, amely a militarizmus kipusztulása folytán csak a munkásság teljes győzelmével végződhetné. Addig is azonban, amíg ez a rettenetes erőpróba — a legjobb esetben alkotmányos formák között — végbemenne, a polgárság osztálytömörülése kiszámíthatatlan lenületeket adna a szociáldemokrácia türelmetlen balszárnyának és imminenssé növelhetné a megismétlődő forradalmi kitörések veszélyét. Annál inkább így volna ez, mert a mai polgári pártok nagy része, ha nem is vall aktuálisan konzervatív programot, de keletkezésé-

és összetétele, belső erőviszonyai folytán kétség-telenül konzervatív hajlandóságu.

— A társadalmi erők ilyen csoportosítását én tehát egyenesen szerencsétlenségnek tartanám, az egész országra nézve, különösen figyelve a nemzetközi állapotokra, amelyek világosan mutatják, hogy a nyugati társadalmak is forradalmi átalakulás felé haladnak, ami a túlhosszúra elnyúlt világháború egyenes következménye.

— A szociáldemokráciában párttá alakult szervezett ipari és kereskedelmi, valamint "felmunkásság" politikai programja mellett szerintem csak olyan pártnak és pártprogramnak lehet pozitív, építő, jövővel kecsegtető hivatása, amely tökéletes világnézetet, egyetemes társadalmi és gazdasági rendszert, a politikai végcélok ultimátumát adja és ez által a kizárólagos osztályharcot eszmék harcává tudja átváltani. A polgári radikális párt ilyen párt és programja ilyen program. Ez a párt azt tartja, hogy kiküszöbölhető az osztályharc folytatása, megszüntethető a nagytőke uralma, kiküszöbölhető minden munkanélkül való jövedelem, így a szegénység és a gazdasági rabság is, egy olyan tudományos program megvalósításával, amely mellett megővő marad az individualizmus, a szellemi energiák szabad játéka és természetes fölénye, valamint minden emberi tevékenység legfőbb rugója: a szabad kezdeményezés és a szabad verseny és mégis gyorsan és gyökeresen valósul meg a társadalmi és gazdasági igazságosság és egyenlőség állapota.

— A polgári radikálisizmus tudományos alapjait ez alkalommal ki nem fejthetem. Mi, jóllehet ellenzöi vagyunk a kommunizmusnak, a magántulajdon megszüntetésének, teljes tudományos módját tudjuk a szocialista ideál megvalósításának és minthogy programunkban a termelés lehető kollektivizálása és a nagytőke megszüntetése a gyökeres földreform mellett első helyen áll, nemcsak lehetnek, de szükség-szerűnek is tartjuk azt, hogy hosszú ideig egy uton haladjunk a szociáldemokráciával a jövő konkrét feladatainak megoldása során. Mi hiszünk azt, hogy a mai rohanó időkben a polgárság széles rétegei is idejében tanulni fognak és csatlakoznak hozzánk, miáltal elhárítják maguk felől a szocializmus által sem kívánt erőszakos társadalmi és gazdasági átalakulást és örömmel látjuk, hogy a szociáldemokrácia politikai bizalommal van irántunk s loyális tegyvertársként tekint bennünket.

— A jövőt illetőleg szilárd az a meggyőződés, hogy pártunk és a szociáldemokrácia egymással olyan kölcsönhatásban marad, amelynek eredményeképpen a távolabbi jövőben és még a végleges kommunizálás előtt a szociáldemokrácia reá fog jönni arra, hogy nem a kollektívizmus, de a kommunizmus ép annyira megvalósíthatatlan, mint amennyire felesleges is, mert benne fogja magát találni abban az igazságos és egyenlőségi társadalmi és gazdasági rendben, mely már nem a proletariátus osztályérdeke, hanem az egész kultúremliség célja.

— Mint ahogy a kommunizmus társadalmi gyermeke a proletárságnak, úgy a polgári gondolkodás szülte a polgári radikálisizmust, illetve ennek tudományos alapja, a liberális szocializmus. Ez a körülmény okozhatja azt, hogy a szervezett munkásság egy része még gyanakodva nézi a radikális polgárság szervezkedését is, de az eszmék igazságát nem a születési hely dönti el, hanem azoknak simulása a természeti élet körlehetetlenségén és emberi akaratával meg nem változtatható örök törvényeihez. En hiszem azt, hogy, ha a polgárság komoly szellemi munkával és önfegyelmességgel elvégzi e reá nézve életmentően fontos új-orientálódás munkáját — úgy megtudja szerezni a tájadalommentes átmenetet egy jobb korba, amelyet osztályelzárkozás mellett, esetleg a bolsevik forradalom tüztengerében kellene elveszteni.

Petrozsényi bányában dolgoznak

Arad, december 21. Petrozsényban a bányászok tovább működnek, mert a román parancsnok kijelentette, hogy a termelendő szén a magyar szénkormánybiztos rendelkezése alá tartozik.